

Климчук

ДЕРЖАВНА ПРИКОРДОННА СЛУЖБА УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ
СЛУЖБИ УКРАЇНИ ІМЕНІ БОГДАНА ХМЕЛЬНИЦЬКОГО

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА, ПРОЦЕСУ, КРИМІНАЛІСТИКИ ТА ОПЕРАТИВНО- РОЗШУКОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

Тези Всеукраїнської науково-практичної конференції
(3 березня 2017 року)

ББК 68.68

А43

Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності : тези Всеукраїнської науково-практичної конференції (Хмельницький, 3 березня 2017 року). – Хмельницький : Вид-во НАДПСУ, 2017. – 1068 с.

Видання містить тези доповідей Всеукраїнської науково-практичної конференції “Актуальні проблеми кримінального права, процесу, криміналістики та оперативно-розшукової діяльності”, яка відбулась 3 березня 2017 року в м. Хмельницький на базі Національної академії Державної прикордонної служби України імені Богдана Хмельницького.

Конференцію присвячено 25-й річниці від дня заснування академії.

ББК 68.68

© Видавництво НАДПСУ, 2017

<i>Климчук М. П.</i> Особливості допиту підозрюваних у вчиненні групових кримінальних правопорушень	793
<i>Кобець М. В.</i> Поняття та правові підстави застосування безпілотних літальних апаратів у правоохоронних органах	796
<i>Ковальова І. І.</i> Незаконне використання спеціальних технічних засобів негласного зняття інформації як загроза інформаційній безпеці	799
<i>Когунь А. М.</i> Конфіденційне співробітництво у кримінальному провадженні	801
<i>Коник М. Ю.</i> Документування оперативними підрозділами одержання неправомірної вигоди службовою особою: питання термінології	804
<i>Кравчук О. В.</i> Щодо питання експертних помилок при проведенні судових експертиз	807
<i>Круль С. М.</i> Криміналістична характеристика розбоїв	811
<i>Кручок А. С.</i> Особливості законодавчого забезпечення оперативно-розшукової діяльності спецслужб Федеративної Республіки Німеччини ...	815
<i>Купрієнко Д. А., Фаріон О. Б.</i> Побудова системи інформаційно-аналітичного супроводу оперативно-розшукової діяльності прикордонних підрозділів в умовах інформаційного протиборства на сході України.....	819
<i>Куцій М. С.</i> Питання правового регулювання забезпечення зв'язку в конфіденційному співробітництві	823
<i>Лефтеров Л. В.</i> Протидія злочинам у сфері використання електронно- обчислювальних машин (комп'ютерів), систем і комп'ютерних мереж	827

ОСОБЛИВОСТІ ДОПИТУ ПІДОЗРЮВАНИХ У ВЧИНЕННІ ГРУПОВИХ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ

М. П. Климчук

Допит є єдиною слідчою (розшуковою) дією, без якої не може обійтися розслідування жодного кримінального провадження. У ході розслідування кримінальних правопорушень, які мають груповий характер, одним з основних джерел доказів є показання підозрюваних, які найчастіше визначають перспективи і хід розслідування.

Криміналістичне значення показань підозрюваного полягає в тому, що вони: 1) є основою для обвинувальної версії, а також головними джерелами при складанні формулювання підозри; 2) дають цілісне уявлення про вчинене кримінальне правопорушення, у той час як інші докази містять окремі фрагменти вчиненого протиправного діяння.

Основні положення тактики допиту досить докладно викладені в науковій літературі. Однак усе ще актуальною на сьогодні є потреба у виробленні відповідних рекомендацій з підвищення ефективності допиту таких осіб на етапі повідомлення про підозру.

Повідомлення особи про підозру – це одне з важливих процесуальних рішень, яке приймає прокурор або слідчий за погодженням із прокурором до закінчення розслідування у кримінальному провадженні. Потрібно ще допитати підозрюваного щодо висунутої підозри, перевірити його показання, а в разі необхідності – виконати інші процесуальні дії. Складність тактики допиту такої особи визначається тим, що в ході спілкування допитуваний прагне отримати інформацію не тільки для того, щоб правильно вирішити поставлені перед ним розумові завдання і в підсумку повідомити об'єктивну інформацію слідчому, але й нерідко для того, щоб за-

повнити відсутню у нього інформацію про дії і наміри слідчого.

Тактика допиту залежить від того, чи є він безконфліктним або конфліктним. Під час допиту осіб, які вчинили кримінальне правопорушення в групі, виникають переважно такі типові ситуації, коли підозрюваний: відмовляється від дачі показань; дає неправдиві показання. Зокрема, типові різновиди поведінки підозрюваних часто зводяться до відмови від дачі показань, непереконливого заперечення своєї вини. Така позиція пояснюється прагненням з'ясувати за допомогою контактів у місцях тримання під вартою, через захисників та інші можливі способи суть доказів, наявних у слідчого, і з урахуванням цього скоригувати свою позицію в ході досудового розслідування.

Часто у тактику допиту таких осіб певні труднощі вносить участь захисника. Зазвичай захисник добре знає умови, механізм і можливості розслідування. Саме з урахуванням цих особливостей він здійснює захист інтересів злочинної групи. Перебуваючи у матеріальній залежності, вони є заінтересованими в результатах кримінального провадження, демонструють солідарність з підзахисними, а подекуди й вживають заходів щодо дискредитації слідчого та відшукування прогалин і помилок, допущених під час розслідування.

Допиту підозрюваного повинна передувати ретельна підготовка, у ході якої необхідно вивчити матеріали, пов'язані з оглядом місця події, плани, схеми, фотографії, відеозаписи, протоколи огляду речових доказів, допитів потерпілих і свідків, результати оперативно-розшукової діяльності. Слідчий також зобов'язаний вивчити не тільки наявні докази в матеріалах кримінального провадження, а й визначити факти, за якими необхідно отримати показання, продумати тактичні прийоми, які допоможуть ефективно провести допит. Підвищену увагу слід приділити з'ясуванню рівня освіти підозрюваного, його психологічних особливостей, інших даних, що характеризують його особу. Виходячи з обставин затримання

та характеру зібраних доказів, слідчий повинен визначити момент допиту, зміст питань, що задаються підозрюваному, послідовність їх з'ясування.

Під час повідомлення про підозру такі учасники групових злочинів на допитах здебільшого поводяться зухвало, демонстративно показуючи своє небажання до співпраці з правоохоронними органами. З самого початку допиту вони вступають в конфліктні взаємини зі слідчим. Це може виражатися у відмові давати показання по суті, дачі завідомо неправдивих показань, відмові від контакту з допитуваним.

Якщо підозрюваний повністю відмовляється від дачі показань, то слід спробувати з'ясувати й усунути мотиви, що лежать в основі такої позиції. Підвищену складність представляє допит підозрюваного з числа раніше судимих, рецидивістів, "злочинців у законі". По-перше, тому що він зумів накопичити певний досвід і знає, як треба поводитися зі слідчим. По-друге, для нього характерні аморальний спосіб життя, вірність кримінальним традиціям, наявність певних зв'язків і, як правило, значне послаблення соціально-корисних поглядів, стійкість антигромадських тенденцій.

Характер питань, що задаються підозрюваному, різний залежно від обставин кримінального провадження та наявних у розпорядженні слідчого доказів. У ході проведення допиту підозрюваного, насамперед, необхідно з'ясувати всі обставини, пов'язані з діяльністю злочинної групи, її організацією і структурою, кількістю учасників і функціями, що виконуються кожним із них. Слідчий повинен ураховувати, що в злочинних групах можуть бути розбіжності і конфлікти між окремими особами. Такі напружені відносини посилюються під час затримання підозрюваних, оскільки вони не мають інформації, яким чином поводить себе пособник. Цією обставиною доцільно скористатися слідчому, який з тактичних міркувань може показати перед окремими підозрюваними свою обізнаність про існування таких конфліктів і їх причини.